

Complexnummer: 512846

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Title

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

512847, 512848

Woonplaats

Rinsumageast

Gemeente

Dantumadiel

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdobject

Van Aylvawei 32, 9105 KT te Rinsumageast

Complexomschrijving

Inleiding

Het complex Tjaardastate bestaat uit een kop-hals-romp BOERDERIJ en een DUIVENTIL en staat aan de rand van de dorpsbebouwing ten zuiden van het dorp. De grote boerderij is gebouwd omstreeks het derde kwart van de 19de eeuw in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant en staat ter plaatse van een voormalige pachtboerderij van Tjaardastate, waarnaar het complex is vernoemd. Die state lag ten westen van de boerderij en ten zuiden van de kerk en werd in 1834 voor afbraak verkocht. Tot de bezittingen van de oorspronkelijke state behoorden onder meer twee duiventillen. Eén daarvan staat achter de boerderij Tjaardastate. De duiventil met kleinveehok is omstreeks 1820-1840 opgetrokken in een Traditioneel-ambachtelijke bouwtrant.

Waardering

Het complex Tjaardastate, met kenmerken uit verschillende bouwperiode uit de 19de eeuw, is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- vanwege de bijzondere waarde van een complex met een herinneringswaarde aan de voormalige bezittingen van de belangrijkste state ter plaatse waar-naar het is vernoemd;
- de bijzondere betekenis van de boerderij aan de rand van de dorpsbebouwing in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de dorpse en landschappelijke omgeving;

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de historische-ruimtelijke relatie tussen de boerderij en de duiventil;
- vanwege de redelijke tot hoge mate van architectonische gaafheid van het exterieur van zowel de boerderij als de duiventil.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 512847

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 juli 1999
Kadaster deel/nr	82756/16

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Rinsumageast	Dantumadiel	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Rinsumageast	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Birdaard	I			2678

Omschrijving**

Inleiding

De grote kop-hals-romp BOERDERIJ staat aan de rand van de dorpsbebouwing ten zuiden van het dorp. De boerderij is gebouwd omstreeks het derde kwart van de 19de eeuw in Ambachtelijk-traditionele bouwtrant en staat ter plaatse van een voormalige pachtboerderij van Tjaardastate, waarnaar het complex is vernoemd.

De oprit naar de enigszins verhoogd liggende boerderij is aan beide zijden beplant met onder meer meidoornhaag. Voor het woonhuis is leilinde en hulst aangeplant.

De boerderij ligt met het woonhuis (de 'kop') georiënteerd naar het noorden en bestaat uit drie onderdelen: het woonhuis, het tussenlid (de 'hals') en de schuur (de 'romp'); alle min of meer rechthoekige bouwvolumes. De kop en de hals liggen oostelijk van de middenas van de schuur. Verrijking door detaillering van de boerderij is vooral uitgevoerd aan de noord- en oostgevels die in het zicht lagen; de westgevel is opmerkelijk eenvoudiger. De achterzijde van de schuur heeft de karakteristiek van een in hoofdzaak veeteeltbedrijf. De indeling van de boerderij is omstreeks 1951 gedeeltelijk gewijzigd; de wijzigingen zijn van ondergeschikt belang (ramen). De indertijd aangebouwde bijschuur valt buiten de bescherming van rijkswege wegens te geringe architectonische waarde.

Omschrijving

Het woonhuis van de boerderij is opgetrokken in bruine bakstenen op een bruin bakstenen trasraam met subtiële tectonische detaillering van de noord- en oostgevels door kopse lagen, rollagen en muizetand-lijsten in een afwijkende kleur; de westgevel is nagenoeg ongeleed. Het woonhuis heeft een kelder verdieping, een woonkamer op de bel-etage en een zolder in de kap; een zadeldak

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

tussen topgevels met schoorstenen en dekborden. De dakschilden zijn gedekt met zwart geglazuurde gegolfde Friese pannen. Aan drie zijden van het woonhuis zijn kaaskelder-ramen met buitenluiken en diefijzers in een zandlopermotief geschilderd. De kelderramen zijn getoogd met een anderhalfsteens streklaag in reliëf en hebben een afsluitende rollaag. In de oostgevel twee kelderramen en op de bel-etage een klein venster en twee T-vensters. De noordgevel is het meest levendig gedetailleerd; de verticale geleding wordt naast de subtiele kleuraccenten versterkt door een muizentand-lijst en door een strekkenlaag in afwijkende kleur ter hoogte van de rozetankers, welke de bouwlagen markeren. In de noordgevel twee kelderramen, twee T-vensters en in de geveltop twee kleine T-vensters als zolderramen. De uitkragende waterlijst rust op uitkragende aanzetstenen. In de westgevel onder meer twee kelderramen.

Het tussenlid, de "hals", heeft aan de westzijde een deur met een bovenlicht en een zesruitsvenster; beide onder een getoogde streklaag met een uitkragende koppenlaag. Op het zadeldak zwart geglazuurde gegolfde Friese pannen en een vierpans, ijzeren daklicht. In de oostgevel van het tussenlid van links naar rechts: een H-venster, een provisiekelderraam met diefijzers en twee getoogde H-vensters; alle getoogd en voorzien van een strekkenlaag met een uitkragende koppenlaag.

De schuur is opgetrokken in bruine bakstenen op een trasraam; het metselwerk heeft een knipvoeg aan de oostgevel en is platvol en gedagd aan de westgevel. Aan de noordzijde een woongedeelte met onder meer een deur en twee H-vensters onder een getoogde strek met uitgemetselde kopse laag. De dakschilden zijn hoofdzakelijk belegd met riet en aan de voorzijde en aan de onderzijde van de zijdschilden zes regels dakpannen, respectievelijk zwart geglazuurde gegolfde Friese pannen en opnieuw verbeterde Hollandse pannen. De dakgoot aan de oostgevel rust op gemetselde gootklossen; op de nokhoeken twee uileborden met windwijzers in de vorm van een pijl. In de oostgevel zestien ijzeren stalramen met een gefacetteerde roedeverdeling met deels oorspronkelijk blauw glas als muggenwering. In de westgevel onder meer vijf ijzeren negenruits schuurramen. Het INTERIEUR van de boerderij is gedeeltelijk gewijzigd door veranderend gebruik van de ruimten. Tot de waardevolle INTERIEURONDERDELEN behoren onder meer de betegeling van de verschillende vertrekken met witjes en in de kamer van de hals met lineaire patronen en een meander-bies aan boven- en onderzijde. De melkkelder heeft trog-gewelfjes en een rood gepigmenteerde betonvloer; de binnenluiken van de kelder zijn eveneens rood.

In de schuur vijf gebinten op bakstenen poeren met in de veestalling houten koeschotten. Op de schuurzolder een gemetseld spekhok in gele Friese bakstenen.

Waardering

De kop-hals-romp boerderij uit het derde kwart van de 19de eeuw is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp;
- vanwege het bijzondere materiaalgebruik en ornamentiek, in het bijzonder van de blauwe stalramen en de betegeling in de hals;
- als hoofdonderdeel van een complex met een herinneringswaarde aan de voormalige bezittingen van de belangrijkste state ter plaatse, waarnaar het complex is vernoemd;
- vanwege de bijzondere betekenis van de boerderij aan de rand van de dorpsbebouwing in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de dorps- en landschappelijke omgeving;
- vanwege de redelijke tot hoge mate van architectonische gaafheid van het exterieur;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de redelijke mate van oorspronkelijkheid van interieuronderdelen.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)

Monumentnummer*: 512848

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	13 juli 1999
Kadaster deel/nr	82922/143

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Rinsumageast	Dantumadiel	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Rinsumageast	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Birdaard	P			2678

Omschrijving**

Inleiding

De DUIVENTIL achter de boerderij, genaamd Tjaardastate, is zeer waarschijnlijk een herinnering aan de bezittingen van de voormalige Tjaarda-state en is gebouwd achter een voormalige pachtboerderij van de state. De duiventil met kleinveehok is omstreeks 1820-1840 opgetrokken in een Traditioneel-ambachtelijke bouwtrant. De duiventil is in 1994 gerestaureerd.

Omschrijving

Het gebouwtje heeft een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag onder zadeldak, belegd met gesmoorde gegolfde Friese pannen op het westelijke dakschild en geglazuurde Hollandse pannen op het oostelijk dakschild. Het opgaand muurwerk bestaat uit bruine bakstenen met dagstreep. In de noordgevel een vertande inboeting met een ijzeren, half rond stalraam onder een rollaag; in de geveltop een halfronde, gesloten onder- en bovendeur met in elk vier vliegopeningen. In de bakstenen geveltop aan elke zijde van het luik acht vliegopeningen: vijf onder en drie boven, elk met twee uitkragende kopse bakstenen onder de vliegopening.

In de oostgevel twee ijzeren, halfronde stalramen onder een rollaag.

In de zuidgevel een opening voor kleinvee, en in de topgevel twee registers van vliegopeningen: onder vijftien en boven vijftien. In de vliegopeningen is een uitgemetselde kopse baksteen.

Het INTERIEUR van de duiventil bestaat uit een kleinveestal met een ongelede zolder met een sporenkap en hanebalken.

Waardering

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De duiventil uit het tweede kwart van de 19de eeuw is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als herinnering aan de bezittingen van de historische state Tjaarda op het terrein van een voormalige pachtboerderij;
- vanwege de cultuurhistorische betekenis voor de duivenhouderij;
- als bijzondere uitdrukking van de typologische ontwikkeling van de duiventil, gecombineerd met een kleinvee-stalling;
- vanwege de bijzondere samenhang tussen interieur en exterieur;
- vanwege de historische-ruimtelijke relatie met een boerderij;
- vanwege de hoge mate van gaafheid;
- vanwege de hoge mate van zeldzaamheid op nationale schaal van historische duiventillen.

Hoofdcategorie

Sport, recreatie, vereniging en horeca

Subcategorie

Dierenverblijf (J)

Functie

Duivenhok(J)